

24. september 2026

Formanden for Naalakkersuisuts åbningstale

(Det talte ord gælder) Ærede formand for Inatsisartut, ærede medlemmer af Inatsisartut og Naalakkersuisut, og ikke mindst alle vores kære medborgere.

Først og fremmest vil vi fra Siumut naturligvis ikke undlade at lykønske og takke vores lands ledere med det meget store resultat, der er opnået, og som har stor historisk betydning. Et mål, som Siumut har arbejdet for gennem mange år, og som blandt andet var en målsætning i Igaliko-aftalen i 2004 under Siumuts ledelse, hvor posten som naalakkersuisoq for udenrigsanliggender dengang blev varetaget af Inuit Ataqatigiit, er nu endelig blevet konkretiseret og ført et skridt videre.

Vejen dertil har bestemt ikke været enkel, og særligt gennem de seneste to år har processen krævet meget store kræfter. Nu er aftalen endelig blevet underskrevet. På Siumuts vegne skal der derfor lyde en dybfølt og meget stor tak til alle, der har bidraget til dette, til de nuværende ledere og til embedsværket for jeres store indsats i denne meget omfattende og betydningsfulde sag i vores lands historie. Tak.

Når vi senere skal behandle aftalen her i Inatsisartut, vil Siumut klart tilkendegive sin holdning. Det ser vi frem til.

Fra Siumut håber vi samtidig, at der nu igen i højere grad vil blive arbejdet med forholdene internt i vores land. Det har samfundet brug for.

Selv om situationen har ændret sig hurtigt siden formanden for Naalakkersuisuts åbningstale i fredags, vil vi fra Siumut fremsætte følgende bemærkninger med udgangspunkt i den tale, der blev fremlagt.

Vi tager hul på et nyt år i Inatsisartut på et tidspunkt, hvor der sker store forandringer både i vores samfund og i verden omkring os. Det stiller naturligvis krav til os som folkevalgte. Det er ikke nok blot at tale om problemerne. Vi må søge løsninger og træffe beslutninger, og ikke mindst må vi i højere grad søge efter nye indtægtskilder. Hvis vi skal skabe rammerne for en bedre hverdag og større velfærd for borgerne, må vi have modet til at gennemføre de nødvendige politiske beslutninger.

I Siumut ser vi positivt på, at formanden for Naalakkersuisut i sin åbningstale nævnte en styrkelse af sundhedsvæsenet, initiativer for kræftramte, hurtigere behandling og undersøgelser samt en mere ligestillet behandling af psykiske og fysiske sygdomme. Vi støtter ligeledes initiativer om tidligere hjælp til børn og familier for at forhindre, at deres problemer vokser sig større.

På uddannelsesområdet støtter Siumut også de fremlagte tanker om, at der ikke kun skal skabes muligheder for de bogligt stærke, men også for dem, der har praktiske og håndværksmæssige evner.

At være i opposition betyder ikke, at vi skal være imod alting. Når forslag reelt gavner borgerne, vil vi som et ansvarligt og modent parti naturligvis støtte dem, uanset hvem der fremsætter dem. Det vigtigste er, at de kommer borgerne til gode, for det er også dem, vi arbejder for i Siumut.

Men som opposition har vi også en forpligtelse til at kræve svar, når Naalakkersuisuts arbejde på forskellige områder ikke udføres tilfredsstillende, og til at påpege problemerne med henblik på, at de bliver løst. Siumut bringer det grønlandske folks stemme ind i Inatsisartut.

Det er dér, forskellen ligger: Skal man arbejde ud fra det, som folk gerne vil høre, eller skal vi arbejde på reelt at løse borgernes problemer og bekymringer?

Siumut arbejder naturligvis med udgangspunkt i det grønlandske folks stemme og vil fortsat gøre det. Derfor synes flere af de nuværende medlemmer af Naalakkersuisut tilsyneladende ikke om dette – fordi vores arbejde tager udgangspunkt i det, vi mener er korrekt, og i de faktiske forhold.

Et ord, som blev gentaget i formanden for Naalakkersuisuts tale, var: **Ansvar**.

Borgernes ansvar, forældrenes ansvar og den enkeltes ansvar for sit arbejde, sin uddannelse, sine børn, sin økonomi og sit helbred blev omtalt. Vi har alle et ansvar. Det bestrider Siumut ikke.

Men vi vil også sige det tydeligt til Naalakkersuisut: Ansvar er ikke kun en forpligtelse for borgerne. Ansvaret gælder også Naalakkersuisut – husk det.

Når borgerne har svært ved at få deres penge til at række, når de handler i butikkerne, har Naalakkersuisut et ansvar. Når familiernes udgifter til bolig, varme, elektricitet og transport stiger, har Naalakkersuisut også et ansvar. Når ældre og lavtlønnede er økonomisk pressede, er politisk handling også noget, Naalakkersuisut har et medansvar for. Og som følge heraf har vi alle også et ansvar for at pege på forslag til løsninger.

Naalakkersuisut anerkender, at levevilkårene bliver stadig vanskeligere, og at udgifterne stiger, og at der derfor blandt andet må findes løsninger for ældre, personer med lave indkomster og børnefamilier. Det er vi i Siumut grundlæggende enige i.

Men formanden for Naalakkersuisut sagde ikke én eneste gang og fremlagde heller ikke forslag til, **hvordan** dette konkret skal løses. Netop dette spurgte vi også ind til under gårsdagens debat om finanslovsforslaget, fordi smukke ord, som lyder godt i befolkningens ører, ikke er nok; de skal også følges op af reelle økonomiske bevillinger. Derfor hænger det fremlagte ikke sammen.

En enkeltstående hjælp er ikke en varig politisk løsning. Hvis vi letter problemet i dag, men på den anden side hæver priserne i morgen, vender vi tilbage til det samme problem i overmorgen eller igen i den følgende måned.

Borgerne er ved at miste tålmodigheden efter at være blevet mødt med mange løfter under valgkampen. Derfor må man forvente, at debatten bliver skarpere – sådan som det også er sket tidligere. Reformen får desuden næsten altid først mærkbar betydning for borgerne efter flere år.

Derfor må man fra Siumuts side forvente, at de gentagne stigninger i borgernes daglige udgifter, som den nuværende Naalakkersuisut-koalition gennemfører, vil føre til, at borgerne i stigende grad rejser sig og stiller krav, eftersom Naalakkersuisut hidtil ikke har fremlagt konkrete og tydelige initiativer.

I formanden for Naalakkersuisuts tale sidste år blev bygderne og yderområderne ikke nævnt. Denne gang blev de kun nævnt direkte én gang i forbindelse med digitale løsninger i sundhedsvæsenet. Det tydeliggør endnu en gang, hvor lidt landets største parti grundlæggende prioriterer bygderne og yderområderne.

Borgerne i bygder og yderområder har ikke kun brug for digitale løsninger i sundhedsvæsenet. Der er også behov for forbedringer inden for sundhedsvæsen, transport, boliger, uddannelsesmuligheder, erhvervsudvikling, forsyning og offentlig service.

Vi håber, at befolkningen er begyndt at lægge mærke til den gentagne tilsidesættelse af bygderne og yderområderne, og at den ikke blot vil acceptere dette. De er en del af vores land og hører samtidig til blandt dem, der yder væsentlige bidrag til vores lands økonomi.

Hvor man bor i Grønland, må ikke begrænse ens muligheder. Børn skal ikke have færre muligheder, blot fordi de er født i en bygd. Ældre skal ikke have ringere muligheder for at modtage en tryk service, blot fordi de bor uden for de større byer.

Alle borgere betaler skat til vores land og bidrager til samfundet. Derfor skal de også inddrages i udviklingen.

Grønland består ikke kun af de største byer eller af mennesker, der bor i de større byer. Grønland strækker sig fra Siorapaluk til Aappilattoq i Sydgrønland og videre til Ittoqqortoormiit og består af en lang kyst med mange byer og bygder.

Derfor kræver Siumut af Naalakkersuisut, at der ikke blot tales om bygderne og yderområderne, men at der fremlægges en klar politisk plan for dem.

Hvordan forbedrer vi transporten? Hvordan sikrer vi forsyningen? Hvordan skaber vi boliger? Hvordan skaber vi arbejdspladser? Hvordan styrker vi sundhedsvæsenet? Hvordan giver vi børn og unge bedre muligheder for uddannelse? Og meget andet.

Det er spørgsmål, som har meget stor betydning for borgernes dagligdag, og som det er vigtigt at forholde sig til.

Siumut støtter en styrkelse af folkeskolen, læreruddannelsen og uddannelsesområdet generelt. Men hvis vi skal højne kvaliteten af undervisningen, er ord alene ikke nok – der skal også afsættes midler til lærernes kurser og efteruddannelse.

Børn skal have mulighed for undervisning af høj kvalitet, uanset hvor de bor. Derfor skal manglen på lærere i bygderne og de mindre byer, kvaliteten af undervisningen samt udviklingen af lærernes kompetencer have særlig opmærksomhed.

En stærk skole kræver stærke lærere – og uddannelse er en investering i vores lands fremtid.

Naalakkersuisut siger, at Grønland skal have flere indtægter. Det er Siumut enig i, og vi har tidligere fremsat et beslutningsforslag herom. Den velfærd, som vi alle ønsker, skal finansieres, fordi vi har brug for og skal opnå større økonomisk selvstændighed.

Men så opstår det oplagte spørgsmål: **Hvor skal indtægterne komme fra?**

Vores lands vigtigste indtægtskilde er fiskeriet. Derfor er det meget beklageligt, at fiskeriet kun blev nævnt ganske kort i formanden for Naalakkersuisuts åbningstale. Det samme gælder fangsterhvervet.

Det undrer vi os over i Siumut. Fiskeriet er nemlig fundamentet for Grønlands økonomi. Det danner grundlag for mange arbejdspladser og beskæftigelse i byerne og bygderne langs kysten. Fangsten er samtidig en integreret del af vores økonomi, kultur, identitet og liv.

Man skal ikke kun tale om fiskere og fangere, når der skal være valg. De skal også inddrages i de politiske beslutninger i hverdagen.

Når vi taler om vækst, må det ikke kun handle om investeringer udefra. Vores egne fiskere, fangere, iværksættere og virksomheder skal udvikles. En større del af værdiskabelsen fra vores egne ressourcer skal blive i Grønland, så arbejdspladser og økonomiske gevinster kommer lokalsamfundene langs kysten til gode.

På boligområdet ønsker Siumut, at Naalakkersuisut reducerer efterslæbet på vedligeholdelse af boliger, og at familier med lave og mellemstore indkomster skal have råd til at bo.

Men Naalakkersuisut vil gennemføre gentagne prisstigninger, og dette vil fortsætte i de kommende år. Vi beklager meget, at boligsikringen ikke blev nævnt én eneste gang, og at der ikke er planer om at finde en løsning på området, selv om partier, der betegner sig selv som venstreorienterede, er med til at lede landet.

Siumut mener derfor, at man må drøfte og finde løsninger på, hvilke konsekvenser reformerne får for husleje, varmeudgifter, boligsikring, vedligeholdelse samt opførelsen af nye boliger.

Også her skal hele landet tænkes ind. Det er ikke kun de største byer, der mangler boliger. Der er også ventelister i mindre byer og bygder.

I Siumut finder vi det meget beklageligt, at endnu et meget alvorligt problem ikke fik en fremtrædende plads i formanden for Naalakkersuisuts tale, ud over den store udfordring, vi har med børn, der anbringes uden for hjemmet. Det drejer sig om affaldshåndtering, lossepladser og forholdene omkring ESANI.

Flere steder i landet kan vi se affald, der blot hober sig op. Naalakkersuisut har rejst meget rundt i landet, så der er næppe tvivl om, at de også har set dette.

Vi må spørge os selv, hvilket land vi ønsker at give videre til vores børn, når det gælder vores miljø, sundhed og natur. Situationen omkring affaldshåndteringen er ganske enkelt meget dårlig.

Vi har gentagne gange behandlet og diskuteret emnet her i Inatsisartut, men ude langs kysten – i bygder, yderområder og byer – har vi endnu ikke set reelle forbedringer. Det er ikke godt.

Vi må alle arbejde for en hurtig løsning, og tiden er kommet til at fjerne de store barrierer.

Siumut mener, at vi må erkende, at én enkelt løsning ikke kan anvendes i hele landet. Grønlands enorme geografiske udstrækning, transportmulighederne og bostedernes størrelse varierer.

Derfor har vores land brug for lovgivningsmæssige løsninger, som er tilpasset de lokale forhold. Blandt andet bør man ikke længere lægge hindringer i vejen for mindre forbrændingsanlæg, når de kan drives på en miljø- og sundhedsmæssigt forsvarlig måde.

Reglerne skal beskytte vores miljø, men reglerne må ikke ende med blot at stå i vejen for løsningen af borgernes problemer. Affaldet forsvinder ikke af sig selv.

Siumut kræver, at Naalakkersuisut i samarbejde med kommunerne hurtigst muligt fremlægger en plan.

Ord er ikke nok – hænderne skal i arbejde!

Når det gælder sundhedsvæsenet, ser vi flere positive elementer i Naalakkersuisuts udmeldinger. Der er fremlagt planer om at forbedre rekruttering og fastholdelse af medarbejdere, sikre hurtigere undersøgelser og behandling i forbindelse med kræft samt sikre større ligestilling mellem psykiske og fysiske sygdomme.

I Siumut beklager vi imidlertid meget, at lokalt hjemmehørende medarbejdere og tilkaldte medarbejdere nu aflønnes forskelligt på baggrund af, hvor de er født – et »fødestedskriterium 2.0«. Vi er desværre begyndt at se, at dette fører til, at grønlandske sygeplejersker og mange andre ansatte forlader deres arbejdspladser.

Det er meget beklageligt, at mange af vores grønlandske landsmænd med uddannelser inden for sundhedsområdet i dag forlader sundhedsvæsenet og søger andre steder hen. Naalakkersuisut bør være meget opmærksom på dette, og der bør hurtigst muligt findes en løsning.

Siumut har siden sommer været klar til at indgå en bredere aftale om sundhedsvæsenet. Den ansvarlige naalakkersuisoq indkaldte os ganske vist til møde om sundhedsvæsenet, men da papirerne kun forelå på dansk, bad vi om at få dem på grønlandsk. Den dag i dag er vi endnu ikke blevet indkaldt igen, selv om vi gerne vil være med til at tage ansvar og har mange forslag at bidrage med.

Naalakkersuisuts vilje til samarbejde på området er positiv. Men sundhedsvæsenet skal være et sundhedsvæsen for hele landet – også for de mindre byer og bygder.

Digitale løsninger kan være nyttige, men de kan ikke erstatte en læge, en sygeplejerske eller en anden sundhedsmedarbejder. At bo i en bygd eller et yderområde må ikke betyde dårligere adgang til hjælp fra sundhedsvæsenet.

Ærede medlemmer af Inatsisartut.

Siden formanden for Naalakkersuisuts åbningstale har situationen ændret sig markant på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område.

Aftalen mellem Grønland, Danmark og USA udgør et vigtigt skridt i vores lands historie. Det er et meget vigtigt og omfattende emne, som vi i Siumut ser meget frem til at tage stilling til.

Andre lande skal ikke træffe beslutninger om Grønland. Beslutninger om Grønland skal træffes af Grønland selv og sammen med Grønland. Det hænger direkte sammen med Siumuts politiske målsætninger.

Vi kan allerede nu sige klart, at Siumut mener, at det næste skridt bør være at arbejde for, at ansvaret for udenrigsanliggender fuldt ud overtages af Grønland, og at Grønlands repræsentation i Washington ikke længere skal befinde sig i kælderens på Kongeriget Danmarks ambassade, men have sin egen særskilte repræsentation.

Selvstændighed må ikke kun være noget, vi taler om i forbindelse med omverdenens syn på os. Det skal være en fast del af vores daglige politiske arbejde.

Og fra Siumut vil vi sige det klart: Et land, der ønsker større selvstændighed udadtil og ønsker at blive en selvstændig stat, må også styrke sig internt og begynde at påtage sig større ansvar.

Hvis familiernes økonomi ikke hænger sammen, hvis børnene ikke kan få en god uddannelse, hvis borgerne må vente for længe på behandling, hvis boligerne forfalder, hvis affaldet hober sig op, eller hvis borgerne i bygder og yderområder føler sig glemt i udviklingen, så har vi ikke løst vores opgave.

Et stærkt Grønland kan ikke kun bygges her i hovedstaden. Et stærkt Grønland skal bygges langs hele kysten.

Naalakkersuisut har rakt hånden ud til samarbejde. Den hånd vil vi fra Siumut tage imod.

Når der udføres godt arbejde, vil vi anerkende det. Vi vil støtte forslag, der gavner borgerne. Hvis der kan indgås brede aftaler, som gavner vores land, vil vi deltage.

Men samarbejde betyder ikke tavshed.

Siumut er i opposition, og borgerne forventer også, at vi holder Naalakkersuisut under opsyn.

Når der er forhold, vi ikke er tilfredse med, eller når noget er forkert, vil vi sige det tydeligt. Hvis løfter ikke bliver til virkelighed, vil vi stille spørgsmål. Hvis der findes en bedre løsning, vil Siumut fremlægge den.

Det handler ikke blot om at være imod eller om at kritisere.

Det er demokrati.

Det er vores ansvar som opposition i Inatsisartut.

Siumut ønsker, at vi udnytter mulighederne til at gøre Grønland økonomisk stærkere og politisk stærkere, og at vi intensiverer vores debat om at blive en selvstændig stat.

Men udviklingen skal komme alle borgere til gode – fra nord til syd, fra øst til vest, fra de største byer til de mindste bygder.

Enhver grønlænder skal, uanset hvor vedkommende bor, kunne føle sig som en del af udviklingen i vores land.

Det er Siumuts mål.

Grønland er ét – at skabe ét samlet folk. Alle borgere har værdi.

Tak.

Erik Jensen, Siumut